

Om **mormorsfar Christian** Friedrich (August) **Rosenkranz** (1879-1923) från Altenkirchen Braunfels i Hessen, bosatt i Salzwedel och Tangermünde i Sachsen-Altmark och i Berlin Britz.

1. Jag frågade aldrig Oma om hennes föräldrar.
2. Jag frågade aldrig mamma om hennes morföräldrar.
3. Ingen pratade om mormorsfar.

Något jag fick veta de sista åren mamma levde (1931-2023), det var att **mormorsmor Christine** Hermine, född Herbst, (1862-1932) i Salzwedel, såg min mamma ta sina första steg, på ett sjukhus i Britz, Berlin år 1932. Strax senare dog Christine i bröstcancer. Det var det jag fick veta. Antagligen för att jag själv hade haft bröstcancer och jag berättade det för mamma först några år senare. Då vaknade nog det minnet i mamma.

När jag och mina syskon skulle tömma lägenheten där mamma och hennes man hade bott, när mamma kom till ett äldreboende i december 2021, hittade jag en påse med gamla foton i hennes mans garderob.

Det var som att öppna en skattkista, med gamla bilder jag aldrig tidigare sett. Där fanns en bild på Christians och Christines familj, taget som ett vykort, på Heilstätte, söder om Berlin. Christian skrev det till sin äldsta styvdotter Pauline Giese år 1910. Pauline, "Tante Paula" gick på en sköterskeskola i Paris. Pauline blev senare barnmorska. Aldrig gift och inga barn själv. Jag träffade henne och de andra halvsystrarna till min Oma, när jag var liten och ung vuxen i Berlin.

Det visar sig att Christian hade TBC 1910 och fick vara på ett sanatorium. Han skrev så här till styvdottern Pauline; bara sex år skilde dem åt i ålder.

Beelitz, 19.05.1910

Liebe Pauline!

Befinde mich zur Zeit hier
in der Lungenheilstätte zur
Kur, ist sehr wenig an der
Lunge, aber es ist besser, man
beugt vor. Es ist hier sehr schön
waldig, gutes Essen, ungefähr
500 männliche und 300 weib-
liche Lungenkranke. Pfingsten
war Mama mit Kindern
und Tante hier, daher dies Bild
schreibe mir auch mal eine Karte!

Viele Grüße sendet
Dein C. Rosenkranz

En förstorad bild av vykortets framsida. Från vänster:
Paul, mamma Christine, pappa Christian, min mormor Charlotte,
"Tante" och Walter.

Översatt till engelska:

Dear Pauline,

At the moment I am here
in the pulmonary sanatorium
for a cure. I have little on the lungs,
but it's better to bend forward.

It is very woody here, good food and
around 500 male and 300 female who are
sick with the lung.

On Pentecost Mama with children and aunt
visited me here, hence the picture.

Send me a card too!

Many Greetings

Your C. Rosenkranz

Jag fick hjälp av Angela Häring med läsning och översättning. På bilden syns sönerna Walter och Paul och min mormor Charlotte till vänster, "Lotti" 4 år. Dessutom en "Tante" till höger, troligen en syster till Christine eller tidigare svägerska.

Christine var född i Salzweidel, (1863-1932) och var först gift med Friedrich Giese (1861-1898). De hade fått åtta barn, varav tre dog tidigt, fem döttrar blev vuxna och fick ganska långa liv.

Christian kom från Altenkirchen, Braunfels nära Weilburg i Hessen. Jag trodde länge att han var den äldste sonen och han fick samma namn som sin far, Christian Friedrich. Genom en dna-träff i USA med en släkting till Charles (Carl) Rosenkranz, fick jag nyligen hjälp av Olaf i Frankfurt, en släkting på långt håll, funnen genom dna-testet, med att finna ut att han hade en sju år äldre halvbror som emigrerat till USA när Carl var 22.

Vad fick då min mormorsfar Christian att lämna sin familj och resa norrut?

Det är frågor som aldrig får svar...

Längtan ut att finna äventyr som sin halvbror?

Familjebråk?

Ville inte arbeta i gruvan som sin far?

Varför kom han just till Salzwedel?

Varför tog han bort namnet Friedrich? Han hade lagt till August istället i sitt dopnamn när han gifte sig. Hans yngre bror hette August. Hans blivande frus pappa också.

Christian och Christine gifte sig i Katherinen Kirche i Salzwedel 1899.

Christian var då 20 år. Christine var sjutton år äldre. Christian fick en fru, en bostad och ett yrke. Han övertog den tidigare mannens arbete som sättare, Schriftsetzer. Christine fick en försörjare och styvfar till sina barn. En win-win-situation.

Möjligen hade Christines far, Adolph August Ludwig Herbst, troligen flyttat från Salzwedel. Familjen lämnade snart Burgstrasse 9 i Salzwedel och flyttade till Tangermünde, vid Elbe. Christines sist födda barn med sin första man, dog 1897. Hennes första barn med Christian dog år 1900. I

Tangermünde föddes fem barn. Ytterligare två dog späda. Tre barn blev vuxna och min mormor var den yngsta, född år 1905.

De lämnade Tangermünde och flyttade 1907 vidare till Britz i Berlin. De yngsta av barnen Giese följde med.

Så, med TBC och den sviktande hälsan var det säkert inte lätt att försörja familjen. Första världskriget kom och gick. Jag vet inte hur de klarade sig då. Jag har ett par adresser där de bodde i Britz.

Plötsligt så dök det upp en dödförklaring på Ancestry i mitt släkträd.

2 juli 1923 kl 10, blev Christian funnen vid Teltow kanal Am Sieversufer

Jag hade redan 2018 hört det ryktas om att han blivit skjuten för att han var kommunist. Det var en syssling till min mamma, som berättade det när jag var i Altenkirchen 2018, på min första släktforskningsresa i Tyskland. Det ville jag tro på. Sen trodde jag han hade skjutit sig själv. Men jag vet faktiskt inte än hur. Kanske kommer det fram en dag.

Och sen, med hjälp av Angela Häring, fick jag se en tidningsartikel om att just den veckan i juli 2023, var svår för polisen i Berlin, det var som en topp av

själv mord då. Och det var inte konstigt, Christian och många andra var arbetslösa och kunde inte försörja sina familjer och Christian hade kanske TBC fortfarande. Det var dessutom en ekonomisk kris i Tyskland då, när pengarna blev värdelösa.

Christians öde har berört mig från första gången jag hörde talas om honom där hos min mammas syssling i Altenkirchen 2018. Både för att Christian varit så osynlig, tills han plötsligen syntes på en bild och för att han inte ville leva. Min mammas syster ville inte heller leva och tog sitt liv i samma ålder, fast i Sverige.

Det är så lite man vet. Jag önskar jag visste mycket mer. Vi måste börja fråga mer om slakten, innan det är försent. Jag har fortfarande många frågor kvar att få besvarade. Fler frågor dyker upp efterhand.

Hur dog han? Sköt han sig?

Var blev han begravd?

Var finns information om hans utträde ur evangeliska kyrkan?

Var det i Tangermünde som Christian och Christine lämnade den evangeliska kyrkan? Det står på Der Standesbeamte som en liten blyertsanteckning bredvid, det lilla ordet "dissident". I dödförteckningen över alla i Britz som dött 1904-1942 står det "diss" på dem båda. (Namensverzeichnis, Sterberegister Britz, Landesarchiv Berlin)

Kanske kommer mer information allteftersom. Jag hoppas det.

Det var så fint att stå vid Teltow kanal am Sievertseule 2 juli 2023 och lägga blommor i kanalen. Nu "finns" min mormors far igen och må hans öde inte blir bortglömt igen, inte så länge jag lever i alla fall. Min son och hans barn var med där också.

Ära vare Christians och Christines minne.

Dana Jergefelt

29 maj 2025 och 17 februari 2026

Fler bilder finns här:

<https://www.danajergefelt.com/archives/date/2023/07>